

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ!

آیا ایمان کم و زیاد می شود؟

از عبد الله بن عمر رضی الله عنه روایت که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود:

«بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَالْحَجِّ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ» (رواه البخاری)

ترجمه: از ابن عمر رضی الله عنهما روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: «اسلام بر پنج بنی استوار است: 1- گواهی دادن براین که الله یکی است و جز او معبود برحق وجود ندارد و محمد صلی الله علیه وسلم رسول و فرستاده اوست. 2- اقامه نماز 3- دادن زکات 4- ادای حج 5- روزه گرفتن ماه رمضان.

شرح حدیث

علماء گفته اند: «مذهب گروه اهل سنت از متقدمین و متأخرین بر این است که ایمان عبارت از قول و عمل بوده زیاد و کم می گردد. دلیل زیادی و کمی آن را امام بخاری رحمه الله در صحیح خود ذکر کرده است، و نیز گفته: کسی که حصول زیادت ایمان را نمی پذیرد؛ پس ایمان او کم تر از ایمان کسی است که زیادت را می پذیرد.»

اگر پرسیده شود؟ ایمان در لغت تصدیق را گفته می شود؛ چنان چه الله سبحانه و تعالی در سوره یوسف فرموده است:

﴿وَمَا أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ﴾

ترجمه: تو هرگز (سخنان) ما را باور نمی داری، هر چند هم راست گو باشیم (چرا که یوسف را بسیار دوست می داری و ما را بدخواه او می انگاری، تو سخن ما را در مورد یوسف که او را گرگ خورده است، تصدیق نمی داری.)

مهلب می گوید: «پاسخ در این مورد این است: تصدیق اگرچه در لغت ایمان گفته می شود؛ اما تصدیق ذریعۀ همه طاعات تکمیل می گردد؛ پس به هر اندازه ای که یک مسلمان بیشتر اعمال نیک انجام دهد کمال ایمان او را نشان می دهد، بنابراین به زیادت اعمال نیک ایمان زیاد گردیده و به کمی اعمال، ایمان کم می گردد.» در سخن عمر بن عبدالعزیز توجه فرمائید که در این مورد چنین می گوید: «ایمان دارای فرایض، واجبات و سنت ها بوده کسی که اینها را مراعت نموده در حقیقت ایمان خود را کامل نمود و کسی که آنها را مراعت ننماید، ایمانش را تکمیل نکرده است. بناء هرگاهی اعمال نیکو کم گردد، کمال ایمان از بین می رود و زمانی که اعمال نیک زیاد گردد، کمال ایمان نیز زیاد می شود، این است سخن متعادل در مورد ایمان، اما تصدیق به الله سبحانه و تعالی و به پیامبران کم نمی گردد.» اما تصدیق، در ذات خود یا این که موجود می باشد و یا این که نمی باشد؛ پس تصدیق موضوع اساسی در ایمان بوده که آن عبارت از یقین قطعی مطابق واقعیت، گرفته شده از دلیل می باشد؛ پس نقصان تصدیق عبارت از شک می باشد که آن کم و زیاد نمی گردد و آن چیزی که کم و زیاد می گردد آن ارتباط به نفس انسان و تاثیراتی که در آن ایجاد گردیده است، می باشد. والله اعلم.

يا الله! ما را با آمدن خلافت راشده بر منهاج نبوت كه در آن وحدت مسلمانان نهفته باشد مستفيد گردانده و مصائب و بلاها را از مسلمانان دور نما! يا الله زمين را به نور و وجه كريمت منور گردان! اللهم آمين!